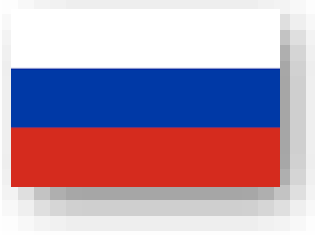

RUSYA FEDERASYONU

PAKETLİ GIDA PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih: 30/04/2025

Raporu Hazırlayan: Kazan Ticaret Ataşeliği

İÇİNDEKİLER

1. Ülke Pazarında Gıda Sektörü	1
2. Rusya Federasyonu'nun Paketli Gıda Sektörde Dış Ticareti	1
2.1. Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	2
2.2. Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	2
2.3. Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonunun Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler	3
2.4. Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler	3
3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)	4
3.1. Paketli Gıda Sektöründe Ülkemizin Rusya Federasyonu'na İhracatı (1.000 \$).....	4
3.2. Paketli Gıda Sektöründe Ülkemizin Rusya Federasyonu'na İhracatı (ton)	5
4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş.....	5
4.1. Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nda Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı.....	5
4.1.1. İlgili Oda/Birlik/Dernek/STK'lar ve İletişim Bilgileri.....	6
4.1.2. İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar	7
4.2. Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler	7
4.3. Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?	9
4.4. Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri.....	9
4.5. Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler	10
4.6. Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi.....	10
4.7. Sektörde Etiketleme	10
4.8. Lojistik ve Dağıtım Kanalları (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.).....	11
4.9. E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)	11
4.9.1. Ülkedeki Pazaryerleri	11
4.9.2. Özel Günler, Bayramlar v.b.	14
4.9.3. E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri.....	14
4.9.4. E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)	14

4.10.	Tanıtım ve Pazarlama	15
4.11.	Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)	16
4.12.	Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller	16
5.	Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar	17
6.	Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Zorluklar ve Öneriler.....	17
7.	Genel Değerlendirme	18
8.	Yararlı Adresler ve Kaynakça	19

1. Ülke Pazarında Gıda Sektörü

2024 yılında Rusya Federasyonun cari fiyatlarla milli geliri 200 trilyon ruble (2,2 trilyon dolar) olarak gerçekleşmiş olup gıda ve içecek üretiminin toplam hacmi 13.338 milyar rubleye (144 milyar dolar) ulaşmıştır. Gıda ürünlerinin ton başına üretimine ilişkin bilgiler ise Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Belirli Gıda Ürünlerinin Üretimi (Bin Ton)

Ürün Adı	Üretim (Bin Ton)	Ürün Adı	Üretim (Bin Ton)
Büyükbaş hayvan eti ve diğer etler	3.761	Margarin	456
Kümes hayvanları eti ve gıda amaçlı sakatatı	5.155	Çiğ olmayan süt	5.988
Sosisli ürünler (bebek ve çocuk gıdası dahil sosis çeşitleri)	2.521	Tereyağı	331
Sosis ürünleri (bebek gıdası dahil)	4.947	Peynir, kaşar	841
Et konserveleri	620	Rus tipi lor (tvorog)	475
Dondurulmuş balık	2.707	Ekşi krema (smetana)	592
Dondurulmuş balık fileto	233	Buğday unu ve buğday-çavdar unu karışımı	9.171
Dondurulmuş kabuklu deniz ürünleri	113	Tahıl ve tahıl ürünleri	1.914
Balık konserveleri	570	Taze fırın ürünleri (kısa raf ömürlü)	4.927
Balık prezervleri (milyon kutu)	325	Makarna ve benzeri unlu mamuller	1.502
İşlenmiş ve konserve patates	485	Katı halde bulunan beyaz pancar şekeri, tatlandırıcı	7
Meyve ve sebze suları	1.919	Çikolata ve şekerleme mamulleri	2.150
Ham bitkisel yağlar ve fraksiyonları	10.405	Meyve ve meyve-sebze bazlı bebek maması konserveleri ve meyve suyu ürünleri	4.356
Ayçiçek yağı	8.000	Yeşil çay, siyah çay (fermente edilmemiş) diğerler	113
Ambalajlanmış doğal maden suları ve diğerler	24	Diğer alkolsüz içecekler	1.009

Kaynak: https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/Dok_01-2024.htm

2. Rusya Federasyonu’nun Paketli Gıda Sektörde Dış Ticareti

Paketli gıda sektörü için hazırlanan rapor kapsamında Rusya Federasyonu tarafından söz konusu sektörde en çok ithal edilen ve marketlerde satılma potansiyeli yüksek olan ürünler seçilmiş olup aşağıda yer alan dış ticaret istatistik tablolarında baz alınan Gümrük Tarife Pozisyonları (GTP): 07.12 kurutulmuş sebzeler, 08.13 kurutulmuş meyveler, 09 kahve, çay ve baharat, 11 değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday glütenu, 15 hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar, 17 şeker ve şeker mamulleri, 18 kakao ve kakao müstahzarları, 19 hububat, un, nişasta ve pastacılık ürünleri, 20 sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyve ve bitkilerden elde edilen müstahzarlar, 21 yenilen çeşitli gıda müstahzarları, 22.01 sular (tabii veya suni mineral sular), 22.02 ilave şeker katılmış sular (mineral sular ve gazlı sular dahil), 23.09 hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlardır.

2.1.Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

Ülke Adı		2023			2024		
		İthalat Değeri (Bin \$)	İthalat Mitar (Ton)	Oran % (İthalat Değeri/Toplam İthalat)	İthalat Değeri (Bin \$)	İthalat Mitar (Ton)	Oran % (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Çin	819.400	433.236	11%	953.415	534.204	13%
2	Almanya	845.683	150.785	11%	807.645	144.088	11%
3	Polonya	452.589	116.050	6%	434.974	110.234	6%
4	İtalya	355.213	105.359	5%	371.387	107.626	5%
5	Hollanda	275.896	69.675	4%	355.993	70.106	5%
6	Brezilya	183.848	116.332	2%	352.215	122.852	5%
7	Türkiye	375.995	164.531	5%	345.313	153.445	5%
8	Endonezya	88.022	37.506	1%	298.590	66.106	4%
9	Kazakistan	237.429	165.167	3%	268.184	185.883	4%
10	Hindistan	227.459	90.217	3%	255.943	107.981	3%
İlk 10 Ülke Toplam		3.861.534	1.448.858	51%	4.443.659	1.602.525	59%
Genel Toplam		7.606.690	2.648.096	100%	7.472.292	2.641.471	100%

Kaynak: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

2.2.Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

Ülke Adı		2023			2024		
		İhracat Değeri (Bin \$) 2023	İhracat Mitar (Ton)	Oran % (İhracat Değeri/Toplam İhracat)	İhracat Değeri (Bin \$) 2024	İhracat Mitar (Ton)	Oran % (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Kazakistan	1.561.467	4.629.461	35%	1.759.636	4.711.273	39%
2	Özbekistan	527.375	428.111	12%	1.046.168	1.024.887	23%
3	Azerbaycan	296.709	308.060	7%	313.171	278.956	7%
4	Gürcistan	227.955	298.685	5%	211.605	226.649	5%
5	Ermenistan	174.552	198.179	4%	210.875	191.181	5%
6	Moğolistan	133.891	94.786	3%	165.463	156.391	4%
7	Çin	152.971	200.354	3%	155.092	182.509	3%
8	Türkiye	142.010	437.613	3%	104.210	373.883	2%
9	Moldova	55.319	29.886	1%	59.011	29.804	1%
10	Almanya	51.747	23.136	1%	56.206	25.294	1%
İlk 10 Ülke Toplam		3.323.996	6.648.271	75%	4.081.437	7.200.827	91%
Genel Toplam		4.423.893	7.639.899	100%	4.497.819	7.621.619	100%

Kaynak: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

2.3.Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonunun Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İthalat Değeri (Bin \$) 2023	Türkiye'den İthalatı (Bin\$) 2023	Türkiye'den İthalatının Payı
2106.90	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan diğer gıda müstahzarları	846.002	30.122	4%
0901.11	Kahve (kafeini alınmamış, kavrulmamış)	463.345	2.031	0,4%
2309.90	Hayvan gıdası olarak kullanılan diğer müstahzarlar	432.897	53.107	12%
2101.11	Kahve hülasa, esans ve konsantreleri	275.433	784	0,3%
0902.40	Siyah çay (fermente edilmiş) ve kısmen fermente edilmiş çay (hazır ambalajlarda >3 kg.)	274.574	108	0,0%
2309.10	Kedi/köpek mamaları (perakende satılacak hale getirilmiş)	271.927	776	0,3%
2202.10	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya tatlandırıcı katılmış veya aromalandırılmış)	253.582	4.232	2%
1806.90	Kakao ve çikolata içeren diğer gıda müstahzarları (ambalajda <= 2 kg)	248.325	16.562	7%
1806.32	Kalıp, dilim veya çubuk halinde çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları; doldurulmamış, <=	238.461	1.743	0,7%
1704.90	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	222.790	26.194	12%
İlk 10 Ürün Toplam		3.527.336	135.659	4%
Genel Toplam		7.605.522	375.995	5%

Kaynak: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

2.4.Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nun Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (Bin \$) 2023	Türkiye'ye İhracatı (Bin\$) 2023	Türkiye'ye İhracatın Payı
1701.99	Kamış veya pancar şekerleri ve kimyaca saf sakkaroz; ham olanlar ve ilave aroma veya renk verici madde içermeyen	383.535	2.048	0,5%
1806.90	Kakao ve çikolata içeren diğer gıda müstahzarları (ambalajda <= 2 kg)	350.550	367	0,1%
2106.90	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan diğer gıda müstahzarları	228.801	235	0,1%
2309.90	Hayvan gıdası olarak kullanılan diğer müstahzarlar	219.003	23.139	10,6%
1905.90	Diğer ekmekçilik mamulleri, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç	213.887	1	0,0%

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (Bin \$) 2023	Türkiye'ye İhracatı (Bin\$) 2023	Türkiye'ye İhracatın Payı
2202.10	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya tatlandırıcı katılmış veya aromalandırılmış)	212.686	15	0,0%
1704.90	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	166.279	343	0,2%
2103.90	Diğer soslar ve müstahzarları, çeşni ve lezzet verici diğer karışımlar	163.929	44	0,0%
1101.00	Buğday unu veya mahlut unu	161.460	2.290	1,4%
1107.10	Kavrulmamış malt	145.811	16.599	11,4%
Toplam		2.245.941	45.081	2,0%
Genel Toplam		4.423.878	142.010	3,2%

Kaynak: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1.Paketli Gıda Sektöründe Ülkemizin Rusya Federasyonu'na İhracatı (1.000 \$)

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	2004.10 Patates; dondurulmuş, sirke/asetik asitten başka usulde hazırlanmış veya konserve edilmiş	5	17	79.393	54.894	56.927
2	1806.90 Kakao ve çikolata içeren diğer gıda müstahzarları (ambalajda <= 2 kg)	1.626	5.059	16.708	16.562	32.541
3	1704.90 Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	9.386	15.651	24.226	26.194	25.865
4	2309.90 Hayvan gıdası olarak kullanılan diğer müstahzarlar	583	718	28.381	53.107	20.690
5	2106.90 Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan diğer gıda müstahzarları	12.331	12.853	18.919	30.122	19.203
6	1905.90 Diğer ekmekçilik mamulleri, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç	3.703	8.040	9.369	14.367	18.409
7	1905.32 Waffle ve gofretler	2.420	3.841	7.793	11.551	14.329
8	0813.10 Kayısı (zerdali dahil) kurutulmuş	9.010	11.195	17.036	22.052	14.164
9	2008.19 Farklı şekillerde hazırlanmış veya konserve edilmiş diğer sert kabuklu meyveler ve diğer tohumlar (k	4.920	5.585	8.401	7.704	10.595
10	2009.89 Diğer meyvaların suları	4.754	4.301	4.674	8.208	10.532
İlk 10 Ürün Toplam		48.738	67.259	214.898	244.761	223.257

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr>

3.2.Paketli Gıda Sektöründe Ülkemizin Rusya Federasyonu'na İhracatı (ton)

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	2004.10 Patates; dondurulmuş, sirke/asetik asitten başka usulde hazırlanmış veya konserve edilmiş	4	17	50.510	37.114	42.813
2	1806.90 Kakao ve çikolata içeren diğer gıda müstahzarları (ambalajda <= 2 kg)	358	1.085	2.711	2.614	5.943
3	1704.90 Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	3.470	6.166	8.280	8.742	8.701
4	2309.90 Hayvan gıdası olarak kullanılan diğer müstahzarlar	242	250	11.304	26.143	9.067
5	2106.90 Tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan diğer gıda müstahzarları	2.092	2.288	4.067	5.493	3.847
6	1905.90 Diğer ekmekçilik mamulleri, hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllaci, pirinç	1.831	4.622	4.504	5.631	8.011
7	1905.32 Waffle ve gofretler	616	971	1.705	2.255	2.525
8	0813.10 Kayısı (zerdali dahil) kurutulmuş	4.500	4.009	4.500	4.231	2.663
9	2008.19 Farklı şekillerde hazırlanmış veya konserve edilmiş diğer sert kabuklu meyveler ve diğer tohumlar	714	923	1.501	1.269	1.310
10	2009.89 Diğer meyvaların suları	1.748	1.655	1.965	2.953	3.655
İlk 10 Ürün Toplam		15.576	21.986	91.047	96.446	88.536

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr>

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1.Paketli Gıda Sektöründe Rusya Federasyonu'nda Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Perakende ticaret hacmi 2024 yılında 55,6 trilyon ruble olarak gerçekleşmiş olup %7,2 artış gösterirken 2024 yılında toptan ticaret hacmi 157.238 milyar ruble olarak gerçekleşmiş ve 2023 yılına kıyasla %6,8 artış kaydetmiştir.

Tablo 2: Toptan Ticaret Hacminin Yapısı (Oran,%)

Sektör	Aralık 2024 (%)	Aralık 2023 (%)
Tarımsal ham madde ve canlı hayvan ticareti	3,3	3,6
Gıda ürünleri, içecekler ve tütün ürünleri ticareti	22,7	20,4
A) Et ve et ürünleri	2,5	2,4
B) Süt ürünleri, yumurtalar ve gıda yağları ve yağlar	2,8	2,1
C) İçecekler	5,9	5,1
D) Tütün ürünleri	4,4	4,6

Kaynak: https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/Dok_01-2024.htm

Paketli gıda üreticileri ürünlerini tüketicilere ulaştırmak için toptancı, süpermarket ve online perakendeciler gibi satış noktalarına ihtiyaç duyarlar. Süpermarketlerin ise üreticiler ile tüketicileri buluşturarak tüketim mallarını son kullanıcıya ulaştıran, toptan ve perakende satmak üzere tasarlanmış mağazalar olduğu göz önüne alındığında paketli gıda üreticileri için önemli bir pazar olduğu değerlendirilmektedir. Rusya'daki en büyük süpermarket zincirleri Tablo 3'te gösterilmekte

olup ihracatçı firmalarımız “Ürün Tedariki Başvuru Sayfası” sütununda yer alan link aracılığıyla ürünlerini süpermarket zincirlerine tanıtabilirler.

Aşağıda yer alan süpermarketlere ürün tedarik etmek isteyen firmalarımızın başta internet sayfaları olmak üzere, Rus pazarına özel Rusça katalog yapmaları ve Rusça bilen personel istihdam etmelerinin oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 3: Rusya’daki En büyük Süpermarket Zincirleri ve Ürün Tedariki Başvuru Sayfası

Market adı	Gelir (Milyon ruble)	Mail	Telefon	Site	Ürün Tedariki Başvuru Sayfası
Magnit	2.081.003	info@magnit.ru	8 800 707 68 88	https://magnit.ru/	https://b2b.magnit.ru/
Pyateroçka	2.002.786	import_fv@x5.ru direct_import@x5.ru	8-800-555-55-05	https://5ka.ru/	https://www.x5.ru/ru/suppliers/
Perekrestok	814.668	x5club@x5.ru	8 800 200-95-55	<a href="https://www.perekr
estok.ru/">https://www.perekr estok.ru/	https://www.x5.ru/ru/suppliers/
Diksi	328.779	corporate@hq.dixy.ru	8 800 101 10 01	https://dixy.ru/	<a href="https://dixy.ru/group/partners/indicators-
for-suppliers/">https://dixy.ru/group/partners/indicators- for-suppliers/
Fix Price	280.997	info@fix-price.ru	8 495 902-50-00	<a href="https://www.b2b-
fix-price.ru/">https://www.b2b- fix-price.ru/	https://fix-price.com/partners
Vksu Vill	257.896	zakupka@vkusvill.ru	8 800 550-86-02	https://vkusvill.ru/	https://vkusvill.ru/proizvoditelyam/
Metro	223.588	info@metro.com.ru	8-800-700-10-77	<a href="https://www.metro-
cc.ru/">https://www.metro- cc.ru/	<a href="https://www.metro-
cc.ru/services/sotrudnichestvo/postavschik
am">https://www.metro- cc.ru/services/sotrudnichestvo/postavschik am
Monetka	177.717	office@monetka.ru	8 343 216 19 70	<a href="https://www.monet
ka.ru/">https://www.monet ka.ru/	<a href="https://www.monetka.ru/article/postavshi
kam">https://www.monetka.ru/article/postavshi kam
Okay	152.014	purchase.all@okmarket.ru	8 495 970 00 08	<a href="https://www.okmark
et.ru/">https://www.okmark et.ru/	<a href="https://www.okmarket.ru/partners/provide
rs/">https://www.okmarket.ru/partners/provide rs/
MariaRa	117.882	pro252@maria-ra.ru	88.001.000.810	<a href="https://www.maria-
ra.ru/">https://www.maria- ra.ru/	https://corp.maria-ra.ru/partners/
Verniy	117.068	info@msk.ivoyn.ru	8.499.755.000	<a href="https://www.verno-
info.ru">https://www.verno- info.ru	https://www.verno-info.ru/suppliers
Yarçe	100.168	feedback@ya-retail.ru	8 800 250 44 44	<a href="https://xn--
e1avv4a.xn--p1ai/">https://xn-- e1avv4a.xn--p1ai/	<a href="https://zakupkiyarçe.ru/suppliers/docume
nts/">https://zakupkiyarçe.ru/suppliers/docume nts/
Eurospar	96.234	office@spar-nn.ru	8 800 500 13 29	https://myspar.ru/	<a href="https://myspar.ru/info/informatsiya-ob-
usloviyakh-otbora-kontragentov-
sushchestvennye-usloviya-dogovora-
postavki-/">https://myspar.ru/info/informatsiya-ob- usloviyakh-otbora-kontragentov- sushchestvennye-usloviya-dogovora- postavki-/
Samberi	70.359	shop@samberi.com	8 800 444 8 800	<a href="https://shop.samberi
.com/">https://shop.samberi .com/	https://samberi.com/suppliers/
Nahodka	37.146	hello@nahodka.market	8 800 600-96-69	<a href="https://nahodka-
magazin.ru/">https://nahodka- magazin.ru/	<a href="https://nahodka-
magazin.ru/partnyoram/postavschikam/">https://nahodka- magazin.ru/partnyoram/postavschikam/

4.1.1. İlgili Oda/Birlik/Dernek/STK’lar ve İletişim Bilgileri

Rusya’da mesleki örgütlere, ticaret ve sanayi odalarına üyelik zorunluluğu bulunmamakla birlikte bölge ya da şehirlere göre ihracatçı birlikleri de bulunmamaktadır. Bu çerçevede Rusya’da gerek üretici gerekse ithalatçı veri tabanlarına sağlıklı bir şekilde ulaşılması zor olsa da firmalarımızın ticaret yaptığı ülkelerdeki ticaret odalarından ticaret hayatına ilişkin bilgi alma, belge talep etme gibi taleplerinin olması durumunda <https://org.tpprf.ru/chambers/> adresinden bağlı bulundukları ticaret odasının iletişim bilgilerini temin edebilirler.

Bununla birlikte Rusya’da gıda sektörü genelinde ve farklı alt sektörlerinde faaliyet gösteren federasyonlar ve derneklerle aşağıda yer alan linklerden iletişim kurmak mümkündür (Tablo 4).

Tablo 4: Rusya Federasyonu Gıda ve Perakende Sektöründe Yer Alan Bazı Birlikler

Birlik Adı	İnternet Adresi
Perakende Şirketleri Birliği	https://www.acort.ru/
Gıda Üreticileri ve Tedarikçileri Birliği	https://rusprodsoyuz.ru/
Şekerleme Sanayi İşletmeleri Birliği	https://ascond.ru/
Meyve Suyu, Su ve İçecek Üreticileri Birliği	https://souznapitki.ru/
Çay ve kahve Birliği	https://rusteacoffee.ru/
Rusya Fırıncılar Birliği	https://roshleb.com/
Ulusal Makarna Üreticileri Birliği	https://www.pastaunion.ru/
Meyve ve sebze üreticileri Birliği	https://ovoshnoysouz.ru/
Rusya Şeker Üreticileri Birliği	https://www.rossahar.ru/
Tahıl (nişasta) derin işleme işletmeleri Birliği	https://starchunion.com/
Rusya Tahıl Birliği	http://grun.ru/

4.1.2. İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Rusya gıda sektöründe faaliyet gösteren firmalara <https://www.testfirm.ru> internet sitesinden ürünün NACE kodu girilerek ürün kodu girilerek erişmek mümkündür. Örneğin;

- 46.36 NACE kodu girilerek (https://www.testfirm.ru/rating/46_36/) şeker, çikolata ve şekerleme ürünlerinin toptan ticaretini yapan firmaların listesi,
- 46.37 NACE kodu girilerek (https://www.testfirm.ru/rating/46_37/) kahve, çay, kakao ve baharatların toptan ticaretini yapan firmaların listesi
- 46.34.1 NACE kodu girilerek (https://www.testfirm.ru/rating/46_34_1/) “meyve suları, maden suyu ve diğer alkolsüz içeceklerin toptan ticaretini yapan firmaların listesine erişmek mümkündür

Bununla birlikte, Bakanlığımızın Moskova’da Ticaret Müşavirliği Petersburg, Tataristan Cumhuriyeti ve Krasnodar’da ise Ticaret Ataşeliği bulunmaktadır. Bu kapsamda T.C. Ticaret Bakanlığı, ihracatçı firmalarımızın taleplerinin ortak bir platform üzerinden etkin bir şekilde takip edilerek cevaplandırılmasını teminen “Müşavire Danışın” sistemi uygulamaya koymuştur. İthalatçı firma bilgileri ile diğer konulara ilişkin firma taleplerinin, Ticaret Bakanlığımızın “Müşavire Danışın” sistemi (<https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>) marifetiyle iletilmesi durumunda Rusya’daki Müşavirlik ve Ataşeliklerin veri tabanında bulunan Rus ithalatçı firmalarının iletilmesi mümkündür. Ancak, “Müşavire Danışın” sistemi üzerinden ithalatçı firma bilgilerine ilişkin ihracatçı firmalarımızın liste taleplerinde, Rusya Federasyonu’na yönelik ihracata konu edilmesi planlanan ürünlerin gümrük tarife pozisyonu ve madde tanımı bilgilerine yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

4.2.Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Rusya’nın üçüncü ülkelerden gerçekleştireceği ithalatta ürünlerin kalite ve güvenliğinin kendi kanunlarına uygun şekilde teyit edilmesini ve ithal ürünlerin ülkeye girişinde birtakım vergi vb. yükümlülükleri yerine getirilmesini ihracatçıdan/ithalatçıdan talep eder.

Uygunluk değerlendirmesi, pazar öncesi aşamada yapılmakta ve hem üreticiler (tedarikçiler) hem de üreticilerden (tedarikçiler) bağımsız olarak üçüncü kişiler tarafından yaptırılmaktadır. Rusya’da

ürün sertifikalandırması, ürünün kalitesinin onaylanmasının resmi şekillerinden biridir. Rusya’da en fazla talep edilen ürün sertifikalar/belgeler şu şekilde sıralanmaktadır.

- GOST R (FOCT P) Uygunluk Sertifikası
- Gümrük Birliği Uygunluk Sertifikası
- GOST R (FOCT P) Uygunluk Beyanı
- Gümrük Birliği Uygunluk Beyanı
- Devlet Kaydı Belgesi
- Yangın Emniyeti Belgesi
- Muafiyet Mektubu

Ürün sertifikalandırma farklı süreçleri olan gönüllü ve zorunlu sertifikalanma olmak üzere iki temel sistemden oluşmaktadır. **Gönüllü Sertifikalama**, başvuranın inisiyatifi ile gerçekleşirken söz konusu uygunluk onay formu üretici ve satıcı isteklerine göre veya siparişe uygun olarak yapılmaktadır. Ürünün zorunlu sertifikalandırmaya tabi olmaması durumunda, uygunluk beyannamesi düzenlenebilir. **Zorunlu sertifikalamaya** tabi olan ürünler için ise gümrükleme sürecinde, gümrük beyannamesi ile birlikte zorunlu uygunluk sertifikası ve bazı durumlarda devlet kaydı belgesi ibraz edilmektedir. Herhangi bir ürün için uygunluk sertifikasının gerekli olup olmadığı uygunluk sertifikasının zorunlu olduğu ürün listesine bakılarak öğrenilmektedir.

- **GOST R (FOCT P) Uygunluk Sertifikası:** Rusya’da belirli ürünlerin kalite ve güvenlik standartlarına uygunluğunu gösteren resmi bir belgedir. Ürünün, ilgili teknik düzenlemelere uygun olarak test edildiğini ve onaylandığını belirtir. EAC Uygunluk Sertifikası ve EAC Uygunluk Beyanının teknik düzenleme sistematığına girmesiyle beraber, Rusya’da eskiden kullanılmakta olan GOST Sistemi gönüllülük esasıyla uygulanmaya devam etmektedir.
- **Gümrük Birliği Uygunluk Sertifikası (EAC):** Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU) ülkelerinde ürünlerin teknik düzenlemelere uygunluğunu kanıtlayan belgedir. Ürünün birlik içerisinde pazarda serbestçe dolaşabilmesini sağlar.
- **GOST R (FOCT P): Uygunluk Beyanı:** Üreticinin ürününün GOST standartlarına uygun olduğunu beyan ettiği resmi bir belgedir. Sertifikaya göre daha basit ve genellikle düşük riskli ürünler için kullanılır.
- **Gümrük Birliği Uygunluk Beyanı (EAC):** Üretici ya da ithalatçı tarafından imzalanan ve ürünün Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU) teknik yönetmeliklerine uygunluğunu taahhüt eden beyandır. Ürünlerin EAEU pazarına sunulabilmesi için gereklidir.
- **Devlet Kaydı Belgesi:** Sağlık, hijyen veya çevre güvenliği açısından değerlendirme gerektiren ürünler için düzenlenen resmi kayıttır. Özellikle kozmetik, temizlik ürünleri ve gıda takviyeleri için zorunludur.
- **Yangın Emniyeti Belgesi:** Ürünün yangın güvenliği standartlarına uygun olduğunu gösteren belgedir. Yangına karşı dayanıklılığı önemli olan ürünlerin satış ve kullanımında zorunludur.
- **Muafiyet Mektubu:** Ürünün kapsamı gönüllü sertifikalama sürecinde de olsa yine Rusya’da EAC belgesi vermeye yetkili olan şirketlerden “Muafiyet Mektubu” talep edilebilmektedir. Ürünün EAEU teknik yönetmelikleri kapsamında olmadığını ve EAC belgesi gerekmediğini belirtir. Rusya/EAEU gümrüklerinde sorun yaşamamak için tercih edilir.

Gümrük kanununa göre örneğin Türkiye’de yerleşik bir üretici firmamız, Rusya, Kazakistan Belarus, Ermenistan ve Kırgızistan’da yerel bir firma belirtmesi gerekmektedir. Yani **EAC Sertifikası** doğrudan üretici adına verilemez. **EAC Gümrük Deklarasyonu** için de aynı şekilde **EAC Sertifikası** sisteminde olduğu gibi üye ülkelerin herhangi birinde resmi olarak kayıtlı bir “Temsilci Firma” gerekmektedir. EAC sertifikası alınması durumunda genellikle devlet kaydı belgesi ve GOST

R sertifikası gibi belgelerin alınmasına gerek bulunmamaktadır. Hazırlanan deklarasyon Rosakreditasyon sistemine işlenir.

Rusya’da pazara giriş için zorunlu belgelerin takibini sağlayan ve gerekli olan belgelerin temini konusunda hizmet veren Türkiye’de yerleşik kurumsal şirketler yer almakta olup Rusya pazarına girmek isteyen ihracatçılarımızın söz konusu şirketlerle iletişime geçmesinde fayda olduğu değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, T.C. Ticaret Bakanlığının “5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Kararı” kapsamında pazara girişte zorunlu olan ve/veya avantaj sağlayan test/analiz raporlarına ilişkin giderler desteklenmektedir. Söz konusu destekten faydalanmak ve desteğe ilişkin bilgi almak için <https://ticaret.gov.tr/data/63341ce713b8769ec0647ebe/Pazara%20Giri%C5%9F%20Belgesi%20Destek%C4%9Fine%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Genelge.pdf> adresi ziyaret edilebilir. Rusya Federasyonu Bakanlığımız tarafından hedef ülke statüsünde yer almakta olup destek oranı %70’tir.

4.3.Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Sektöre ilişkin sevk öncesi inceleme zorunluluğu bulunmamakta olup ülke ve sektörlerle ilişkin sevk öncesi inceleme bulunup bulunmadığının T.C. Ticaret Bakanlığı Ticarete Teknik Engeller Bilgi Ve Bildirim Merkezi’nin web sitesinden incelenmesi mümkündür.

4.4.Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

Rusya Federasyonunda gıda sektörüne ilişkin birçok fuar bulunmaktadır. Fuarların takibi için <https://expomap.ru/> sitesi ziyaret edilebilir. Ardından aramada «ТЕМАТИКА» (KONU) bölümünde «АПК И ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ», «ПРОДУКТЫ ПИТАНИЯ» (“TARIM ENDÜSTRİSİ” ve “GIDA ÜRÜNLERİ”), «МЕСТО» “YER” bölümünde «МОСКВА, САНКТ-ПЕТЕРБУРГ, КАЗАНЬ, КРАСНОДАР» (“MOSKOVA, ST. PETERSBURG, KAZAN, KRASNODAR”), «ПЕРИОД» “DÖNEM” bölümünde gerekli tarihler seçimeli ve “ARA” düğmesine tıklamalıdır.

Rusya’da gıda sektörüne ilişkin düzenlenen önemli fuarlar ve dönemlerine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5: Rusya’da Düzenlenen Önemli Gıda Fuarları

Fuar	Şehir	Konu	Dönem	Site
Prodexpo	Moskova	Gıda	Şubat	https://www.prod-expo.ru/
Food Expo	Moskova	Horeca, Retail	Mart	https://food-expo.com/
GOTOVO	Moskova	Hazır gıda	Mart	https://gotovo-expo.ru/
Modern Bakery	Moskova	Unlu mamülleri, şekerleme	Mart	https://modern-bakery.ru/
Interfood Krasnodar	Krasnodar	Gıda	Nisan	https://inter-food.su/ru-RU/
Coffee Tea Ca cao Expo	Moskova	Kahve, Çay, Kakao	Nisan	https://www.coffeeteacacaoexpo.ru/
FoodTech Krasnodar	Krasnodar	Gıda malzemeleri	Nisan	https://www.foodtech-krasnodar.ru/
BeviTec	Moskova	İçecekler	Nisan	https://bevitec.ru/
Meat and Poultry Industry Russia	Moskova	Et ve tavuk ürünleri	Mayıs	https://www.meatindustry.ru/
World Food	Moskova	Gıda	Eylül	https://world-food.ru/ru/

Fuar	Şehir	Konu	Dönem	Site
Seafood Expo	St. Petersburg	Balık	Ekim	https://seafoodexporussia.com/
Peterfood	St. Petersburg	Gıda	Kasım	https://peterfood.ru/

T.C. Ticaret Bakanlığının “5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Kararı” kapsamında yurtdışında düzenlenen fuarları desteklemektedir. Bakanlığımızın destek kapsamına aldığı milli katılım ve bireysel katılımı desteklenen fuarlara ilişkin listelere <https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2024-ve-2025-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar> internet adresinden erişmek mümkün olup Yurt Dışı fuar desteklerine ilişkin genelgeye ve detaylı bilgiye <https://ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri/5973-sayili-ihracat-destekleri-hakkinda-karara-iliskin-genelgeler/yurt-disi-ve-yurt-ici-fuar-destekleri> internet adresinden erişmek mümkündür. Rusya Federasyonu Bakanlığımız tarafından hedef ülke statüsünde yer almakta olup destek oranı %70’tir.

4.5.Varisa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Rusya’da gerçekleşen kamu ihalelerine ilişkin duyuruların yer aldığı internet adreslerine ilişkin bilgilere <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/rusya-federasyonu/faydali-linkler/ulke-kamu-kurum-ve-meslek-kuruluslari> internet adresinden erişmek mümkündür.

4.6.Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Rusya Federasyonu 2011 yılında BDT ülkeleri Serbest Ticaret Alanı Anlaşması’nı imzalamıştır (Ermenistan, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova Cumhuriyeti ve Tacikistan). Özbekistan 2013 yılında Anlaşma üzerine ayrı bir protokol imzalamıştır. Ukrayna 2016 yılında anlaşmadan çıkmıştır.¹ Ayrıca Rusya’nın Avrasya Ekonomik Birliği (Belarus, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya) çerçevesinde imzaladığı Serbest Ticaret Anlaşması bulunmaktadır. Avrasya Birliği’nin Serbest Ticaret Anlaşması BDT Ticaret Alanı Anlaşması’na göre farklıdır. Avrasya Birliği’nin Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde ürün sertifikasyonunda aynı şartlar, tek tip gümrük mevzuatı ve üçüncü ülkelere aynı gümrük vergiler ve diğer ticaret düzenlemeler uygulanmaktadır. Bununla birlikte Rusya’nın Vietnam, Sırbistan ve İran ile de Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. Diğer taraftan ise İsrail, Singapur, Mısır, Hindistan, Türkiye ve Kore ile müzakereler yürütülmüş ancak somut bir anlaşma henüz sağlanmamıştır².

4.7.Sektörde Etiketleme

Rusya Federasyonu (RF)’nda kayıt dışılığın azaltılması ve tüketici refahı da gözetilerek eşit rekabet koşullarının tesisinin sağlanması amacıyla dijital ekonomiye geçişin bir parçası olarak; tüm ithal ürünlerin, “QR” kodlarıyla etiketlenerek ülkeye girişinden nihai tüketiciye ulaşmaya kadarki sürecinin izlenebilmesi amacıyla “Birleşik Ürün Etiketleme ve Takip Sistemi” ihdas edilmiştir. Söz konusu ürünlerin transit ticareti ve geçici ithalatı ise kapsam dışında tutulmaktadır.

Söz konusu etikette, 14 Haneli ürün kodu, 13 haneli ürün için özelleştirilmiş seri numarası, tüketim ve üretim tarihleri ile dört haneli teyit kodu bulunmaktadır. Hazırlanan etiket tüketiciler tarafından akıllı telefonlarda uygulamalar aracılığıyla okutturularak ürünün bilgilerine erişilebilmektedir.

Sisteme işletmeler tarafından kaydolunması için Dijital Gelişim, Haberleşme ve Kitleli İletişim Bakanlığı tarafından akredite edilen merkezlerden temin edilen e-imzalar ile ilgili yazılımın indirilmesi ve <https://markirovka.crpt.ru/register> bağlantı adresinden kayıt işleminin

¹ <https://www.rbc.ru/politics/16/12/2015/567178fe9a7947944e73b0a4>

² https://economy.gov.ru/material/departments/d11/soglasheniya_o_svobodnoy_torgovle/

gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Zorunlu etiketleme uygulamasına tabi ürünlerin etiketlenmeden satışa sunulması durumunda ürün cinsi ve ihlali gerçekleştirenin gerçek ya da tüzel kişi olmasına bağlı olarak para cezası, müsadere, hapis cezası gibi müeyyideler uygulanmaktadır.

Ülkemizin RF'ye ihracatında önemli yer tutan muhtelif ürünlerde etiketleme sistemi uygulanmaya başlanmış ya da sistemin uygulanmasına yönelik süreç devam etmektedir.

Ürünlerin zorunlu tanımlamasını içeren etiketleme işleminin, eşyanın gümrüklenmesi öncesinde tercihen üretim tesislerinde veya Rusya'da, gümrükleme işleminden önce depolarda tamamlanması gerekmektedir. Etiketlemede sorumluluk ithalatçıya ait olup, etiket veya barkod bilgilerinin üreticilere ithalatçılar tarafından ulaştırılması gerekmektedir.

Ancak her ne kadar sorumluluk ithalatçıya ait olsa da ithalatçı firma etiketleme işleminin barkodlar alındıktan sonra genellikle ihracatçının üretim tesisinde gerçekleşmesini ihracatçıdan istemektedir. Bu çerçevede, ihracatçılarımızın ithalatçı firma ile koordine içerisinde çalışması oldukça önemlidir.

Gıda sektöründe süt ürünleri, şişe su, alkollü/ alkolsüz içecekler, deniz ürünleri, bitkisel yağlar, hayvan yemi, bazı konserve yiyecek türleri, belirli bakkaliye gıda ürünleri gibi birçok gıda ürünü zorunlu etiketlemeye tabi olup zorunlu etiketleme uygulamasına tabi ürünlerin listesi Moskova Ticaret Müşavirliğimiz tarafından düzenli olarak güncellenmektedir. Hangi ürünlerin zorunlu etiketlemeye tabi olduğuna ilişkin listelere ve etkilemeye ilişkin ayrıntılı bilgiye Moskova Ticaret Müşavirliğimiz tarafından hazırlanan "ticaret.gov.tr/data/5bcc5d4813b876034cfece26/EtiketlemeUygulamasıBilgiNotu.pdf" adresinden ulaşmak mümkündür.

4.8.Lojistik ve Dağıtım Kanalları (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Ülkemiz ile Rusya Federasyonu (RF) arasında karayolu taşımacılığında en yoğun kullanılan sınır kapısı Verhniy Lars Sınır Kapısıdır. Yüksek rakımda ve coğrafi olarak zor bir konumda bulunan Verhniy Lars Sınır Kapısı RF-Gürcistan arasında, Vladikavkaz-Tiflis şehirlerini bağlayan, olumsuz altyapıya sahip güzergah üzerinde ve sık sık kar yağışı, çığ, sel gibi afetler sonucunda yılda 35-40 gün kapalı kalan bir sınır kapısı olmasına rağmen fazla alternatifinin olmaması ya da alternatiflerinin jeopolitik sebeplerle kullanılamaması nedeniyle en fazla taşıma yükünü sırtlanmak durumunda kalmıştır. Verhniy Lars'tan sonra en yoğun kullanılan kara kapıları sırasıyla Yarag-Kazmalyar ve Tagirkent-Kazmalyar, sınır kapılarıdır. Novo-Filya ve Garah kapıları ise kısıtlı kullanım kapasitesine sahiptir. Deniz yolu taşımacılığında Novorossisk ve Tuapse limanları yoğun olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'den karayolu taşımacılığıyla konteyner başına taşıma maliyeti yaklaşık 5.000-6.000 dolar olup tırların Moskova gümrük bölgesine ulaşması yaklaşık 10-15 gün sürmektedir. Deniz yolu ile Konteyner taşımacılığında 20' hacminde yük taşıyabilen küçük konteynerin taşıma ücreti yaklaşık 250 dolar, 40' hacminde yük alabilen büyük konteynerin ücreti ise yaklaşık 350 dolardır. Bu fiyatlara sadece denizyolu taşımacılığı dahildir, limanlardaki yükleme, boşaltma ve diğer işlemler için ek masraflar dahil değildir. Taşıma süresi genellikle 2-3 gündür. Ro-ro gemileriyle taşıma yapılacaksa, araç İstanbul'dan Novorossisk limanına 2 günde, Samsun limanından ise 1 günde ulaşmakta olup navlun ücreti yaklaşık 2.500 dolardır.

4.9. E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-ihracat)

4.9.1. Ülkedeki Pazaryerleri

Yakov and Partners" (eski Rusya McKinsey & Company) verilerine göre 2024 yılında Rusya e-ticaret pazarının hacmi 12,6 trilyon rubleye ulaşmış olup 2023 yılında 9,3 trilyon ruble olarak tahmin edilen

rakamdan %35 daha fazla olarak gerçekleşmiştir. 2019-2024 döneminde Rusya Federasyonu'nda e-ticaret sektörü parasal olarak 7,5 kat büyürken, perakende ticaretindeki payı ise %5'ten %23'e, çıkmıştır. Bununla birlikte e-ticaret, geleneksel perakendeye göre yaklaşık 8 kat daha hızlı büyüdüğü görülmektedir.

2024 yılı sonu itibarıyla Rusya e-ticaret pazarının genel yapısında pazaryerlerinin payı %64'e ulaşmıştır. (2023 yılında %56, 2019'da %23 seviyesindedir).

Şirket bazında incelendiğinde, Ozon'un büyüme oranlarının Wildberries'den yüksek olduğu görülmektedir. 2019'da Wildberries Ozon'dan yaklaşık 2,75 kat daha büyük iken bir şirket iken 2024 bu oran 1,5 katına gerilemiştir. Aynı zamanda Wildberries'i aylık yaklaşık 330 milyon kişi ziyaret ederken Ozon'u aylık 392 milyon kişi ziyaret etmiştir. Yandex Market ise ciro bazında Rusya'nın en büyük üç evrensel pazaryeri arasında yer almaktadır.

2024 yılında, çevrimiçi platformlardaki tüm satışların yaklaşık üçte birinin (%32) Moda kategorisinde (giyim, ayakkabı, aksesuarlar) gerçekleştiği tahmin edilmektedir: Bu alandaki gelir, 2023'teki 2,7 trilyon rubleye kıyasla 2024 yılında 4 trilyon rubleye ulaşmıştır.

Yakov and Partners analistleri, 2030 yılına kadar Rusya e-ticaret pazarının hacminin 32,3 trilyon rubleye çıkacağını öngörmektedir. Böylece bu segmentte bileşik yüzde (CAGR) bazında yıllık ortalama büyüme oranı %17 olacağı tahmin edilmektedir. Aynı zamanda Rusya Federasyonu'nda e-ticaretin toplam perakende pazarındaki payı %35,9 seviyesinde olacağı öngörülmektedir.³

- WILDBERRIES

Wildberries'in 2023 yılında toplam cirosu 2,5 trilyon rubleden 2024 yılında Rusya'daki e-ticaret segmentindeki cirosu 4,1 trilyon rubleyi aşmıştır. Wildberries'in 2024 yılı net kârı ise 104 milyar ruble olarak gerçekleşmiştir. Şirket, bu göstergenin mal satışlarına ek olarak verilen hizmetlerin de dahil olduğu ifade edilmiştir (örneğin reklam ve finansal) ilişkin makbuzları da içerdiğini belirtmiştir.

Rusya Federasyonu, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan veya Ermenistan kanunlarına göre kurulmuş bir şirketiniz var ise Wildberries pazaryerine satıcı olarak kaydolabilirsiniz. Rusya Federasyonu'nda limited şirket statüsünde (OOO) bir şirketiniz var ise şirket kuruluş sözleşmesi, tüzel kişi kamu kayıt belgesi, Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan alınan kayıt belgesi, ERGUL sisteminden alınacak şirketinize ait kayıt belgesi, Genel Müdürün atanmasına ilişkin karar ile buna ait kimlik örneği ve son olarak depo olarak kullanılan alana ilişkin sözleşmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bilgi ve belgeler ile Wildberries şirketinin satıcılar için açılan internet sitesinden (<https://seller.wildberries.ru/>) kayıt işlemleri gerçekleştirilir.

Bir ürünün sergilenebilmesi ve satıcı tarafından işleme konu olabilmesi için sertifikasının, uygunluk belgesinin ya da bunlara ihtiyaç bulunmadığına ilişkin belgenin tevsik edilmesi gerekir. Ürünler şirketin kendine ait bir ticari marka altında satılıyor ise Rospatent'ten alınan ticari marka kaydının sunulması gerekmektedir. Bir başka markanın aracılığı yapıyor ise kalite belgesi ile bu markanın kullanımına izin verildiğini gösterir belgenin ibraz edilmesi gerekmektedir. Yurtdışından Rusya Federasyonu gümrük bölgesine getirilen ürünler içinse gümrük beyannamelerini talep edebilmektedirler.

³ <https://yakovpartners.ru/publications/ecom/>

- OZON

Ozon, 2024 yılında hizmetler dahil cirosunu %64 artırarak 2,9 trilyon rubleye çıkarmıştır. Ozon'daki aktif alıcı sayısı 2024 yılında 10,4 milyon artarak 56,5 milyon müşteriye ulaşmıştır. Ozon şirketine göre platforma olan sadakati artmaktadır. Her müşteri Ozon'dan yılda ortalama 26 kez sipariş vermektedir. Şirket, 2024 yılında bir önceki yıla göre %52 artışla 1,471 milyar sipariş teslim etmiştir⁴.

Ozon'a ülke dışından satıcı olarak kaydolunması mümkündür. Rusya Federasyon'undaki şirketler içinse OOO statüsüne haiz bir şirket olunması ya da bireysel girişimci olunması gerekmektedir. Bu pazaryerinde tüm satıcı kayıt işlemleri satıcılara özel bir internet sayfası (<https://seller.ozon.ru/>) üzerinden yapılmaktadır. Bu sayfada bir satıcı kimliği oluşturulması, gerekli belgelerin yüklenmesi ve ödemenin kabul edileceği para cinsi, hesap numaraları bilgilerinin girilmesi gerekmektedir.

Rusya Federasyonuna Türkiye'den e-ihracat gerçekleştirecek olan firmalar için Ozon İş Ortakları olarak tanımlanan lojistik firmaları aracılığıyla teslimat imkanı bulunmaktadır. İlaveten, Ozon üzerinden satış yapmak isteyen Türk girişimciler için detaylı bilgilere <https://seller.ozon.ru/tr/university/howtostart/> adresinden ulaşılabilir.

Türkiye'de OZON ile çalışan satıcılara ve markalara <https://www.ozon.ru/highlight/tovary-iz-turtsii-935137/?opened=brand> internet adresinden erişim sağlamak mümkündür.

- YANDEKS MARKET

Yandex e-ticaret platformu "Yandex Market" online pazar yeri, market ürünleri teslimat servisi "Yandex Lavka" ve mağazalardan ve restoranlardan yemek teslimat servisleri "Yandex Yeda" ve "Delivery" platformunu kapsamaktadır. 2024 yılında toplam cirosu %48 artarak 956 milyar rubleye ulaşmıştır.

Yandex Market'teki satıcı sayısı 21.000 artarak 97.300'e ulaşırken, ürün yelpazesi de iki katına çıkmıştır. Şirket, kesin rakamları açıklamamış ancak 2023 yılında sitede 57,1 milyon tekil ürün tüketicilere sunulmuştur.⁵

Rusya Federasyonu'nda mukim serbest meslek, bireysel girişimci ya da şirket statüsüne haiz kişiler bu pazaryerinde satıcı olabilmektedirler. Bir tüzel kişiliğin ya da gerçek kişinin Yandex Market pazaryerine sahip olması için bir Yandex uzantılı e-posta adresine sahip olması, bu elektronik posta üzerinden bir Yandex kimliği oluşturulması gerekmektedir. Ardından <https://partner.market.yandex.ru/> sitesinden kayıt işlemleri gerçekleştirilmektedir. Yandex Market pazaryeri tarafından Rusya Federasyonu Maliye Bakanlığı ile entegre bir sistem kullanıldığı ve ayrıca açık kaynaklarda kendisi doğruladığı için ilave bilgi ve belge talep edilmemektedir.

Satıcı olmak isteyen başvuru sahibi tarafından içinde şirkete ait temel bilgilerin yer aldığı bir form doldurulmakta, daha sonra faaliyet alanı Rusya Federasyonu tasnif sistemine (OKVED) göre seçtirilmekte son olaraksa hangi vergi rejimine tabi oldukları belirlenmektedir. Bir mağazanın kaydedilmesi için ise yine <https://partner.market.yandex.ru/> sitesi üzerinden kişisel hesaptan mağazaya ait temel bilgiler girilmektedir. Bu aşamada firma hangi ürünleri ticarete konu edeceğini ve hangi teslim modeliyle çalışacağını da belirlemektedir. Bu aşamalar tamamlandıktan sonra pazaryeri tarafından gönderilen biri Pazaryerinin Hizmetleri Hakkında Sözleşme ve diğeri Ürünlerin Reklam ve Pazarlaması Hakkında Sözleşme olmak üzere iki ayrı sözleşme imzalanarak gönderilir.

⁴ https://ir.ozon.com/ru/sth/ozon-obyavlyaet-finansovye-rezultaty-za-chetvertyy-kvartal-2024-goda-i-2024-god-2e5989f0?__rr=1&abt_att=1&origin_referer=www.google.com

⁵ <https://yandex.ru/company/news/20-02-2025>

Pazaryerinin onayının ardından mağaza aktif hale gelecektir. Yandex Market pazaryerinde de bir ürünün sergilenebilmesi ve satıcı tarafından işleme konu olabilmesi için sertifikasının, uygunluk belgesinin, bunlara ihtiyaç bulunmadığına ilişkin doküman ile ayrıca bir ticari marka altında satılıyor ise buna ilişkin belgelerin tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, Rusya'daki e- pazaryerlerine ilişkin genel bilgi, lojistik maliyetleri, depolama ve komisyon ücretlerine ilişkin bilgilere Moskova Ticaret Müşavirliğimiz tarafından ayrıntılı olarak hazırlanan “Rusya Federasyonu E-Pazaryerleri Kılavuzundan” (<https://ticaret.gov.tr/data/5bcc5d4813b876034cfece26/E-Pazar%20Yerleri%20Kilavuzu.pdf>) erişmek mümkündür.

4.9.2. Özel Günler, Bayramlar v.b.

Rusya Federasyonu'nda bölgelere göre özel günler değişiklik gösterebilmekle birlikte ülke genelinde kutlanan özel günler ve bayramları Rusya Federasyonu Çalışma Kanununda şu şekilde belirlenmiştir.

- 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 8 Ocak – Yılbaşı tatili,
- 7 Ocak – Noel,
- 23 Şubat – Vatan Savunucuları Günü,
- 8 Mart – Dünya Kadınlar Günü,
- 1 Mayıs - Bahar ve Emek Bayramı,
- 9 Mayıs - Zafer Bayramı,
- 12 Haziran — Rusya Günü ve,
- 4 Kasım - Ulusal Birlik Günü ⁶

4.9.3. E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

1 Nisan 2024 tarihi itibarıyla, sınır ötesi e-ticarette vergilendirmeye ilgili bazı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede, e-ticarete konu olan ürünün koli bedeli değerinin 200 avroyu ya da 31 kiloyu aşmaması gerekmektedir. Söz konusu bedelin veya miktarın aşıldığı durumlarda ise, koli değerinin %15'i oranında ve en az 2 avro/kg gümrük vergisi uygulanmaktadır. Rusya Federasyonu'na ithal edilen e-ticaret mallarının gümrükten geçirilmeden depolanmasına ilişkin yeni bir uygulama 1 Nisan 2023 itibarıyla hayata geçirilmiştir. Hükümet kararnamesi marifetiyle yapılan düzenleme ile birlikte gümrüklü antrepolarda çevrimiçi mağazaların yurtdışından mal ithal edip gümrük kontrolü altında depolayabilecek, gümrükten geçirme, KDV, tüketim vergisi ve gümrük vergilerini ödemediği ithal ettiği malları özel ekonomik bölgelerde saklayabilecektir. Düzenleme ile gümrükten geçirilmemiş mallar için azami depolama süresi, lisans ve kota sınırı getirilmezken, müşteriler tarafından satın alınacak ürünlerin satın alma işlemi sonrası gümrüklenebilecektir.⁷

4.9.4. E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

WILDBERRIES pazaryerinde iki teslim modeliyle çalışılmaktadır. Bunlardan ilki, satıcısının ürününü tamamen Wildberries'in depolarında saklamak üzere teslim ettiği, sipariş alma, ürünü saklama, sipariş için hazırlama, iade kabul etme ve yeniden paketleme hizmetlerinin dahil olduğu Fulfillment by Wildberries (FBW)'dir. İkincisi ise Fulfillment by Seller (FBS) olup, Wildberries

⁶ <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102435144&backlink=1&nd=102074279>

⁷ https://www.alta.ru/ts_news/113167/#:~:text=2024%20%7C%20Альта-Софт-Единая%20ставка%20ввозной%20пошлины%20для%20интернет-торговли%20в%20ЕАЭС%20может,18%20сентября%202024%20г.

teslim noktalarına paketlenmiş ve teslimata hazır şekilde iletmek yükümlülüğünün satıcıda olduğu teslim modelidir. Wildberries tarafından ödemeler satıcıların belirttikleri Rusya’da ya da yukarıda zikredilen ülkelerden (Rusya Federasyonu, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan veya Ermenistan) birinde yer alan banka hesaplarına aktarılmaktadır. Haftalık olarak yapılabilen bu ödeme işlemleri için satıcının hesabından Wildberries’e talep gönderilmesi gerekmektedir.

Rusya Federasyonu’nda Ozon firması tarafından satıcılara iki tür teslimat modeli sunulmaktadır. Bunlardan ilki Fulfillment By Ozon (FBO) olup, bu modelde satıcı tarafından pazaryerinin belirlediği standart ve şekillerde ürünü paketleyerek Ozon’a ait depoya teslim eder. Ürünün saklanması, ödemenin alınması ürünün tüketiciye tesliminde paketlenmesi ve ulaştırılması Ozon pazaryerinin sorumluluğundadır. Diğer teslimat yöntemi olan Fullfilment By Seller (FBS) modelinde ise ürün paketlenmesi ve saklanması doğrudan satıcının sorumluluğunda iken Ozon tarafından sunulan “Ozon Rockets” kurye sistemi ile ürün müşterilere ulaştırılmaktadır. Bu model dışında firma tarafından doğrudan Ozon Teslimat noktalarına ya da doğrudan sipariş sahibine teslimat hizmetini gerçekleştirdiği realFBS modeli bulunmaktadır. Burada Ozon sadece pazaryeri işlevi görmektedir doğrudan sürece dahil olmamaktadır. Rusya Federasyonu’na Türkiye’den e-ihracat gerçekleştirecek olan firmalar için Ozon İş Ortakları olarak tanımlanan lojistik firmaları aracılığıyla teslimat imkanı bulunmaktadır. Türkiye’de mukim satıcıların bu sistemden yararlanabilmelerini için teslimat yöntemlerinde bu hususun belirtilmesi gerekmektedir. Ürünün paketlenmesi ve etiketlenmesi tamamen bu modelde satıcıya ait olup ayrıca kendi deposundan/işyerinden Ozon İş Ortağına teslim etme yükümü de bulunmaktadır. Türkiye’de olan satıcılar için mal satışının özellikleri ve ödenen KDV’nin iadesi ile ilgili bilgiler Ozon tarafından hazırlanan <https://docs.ozon.ru/global/tr/fulfillment/rfbs/logistic-settings/selling-from-turkey/?country=TR> internet adresinden görülebilmektedir.

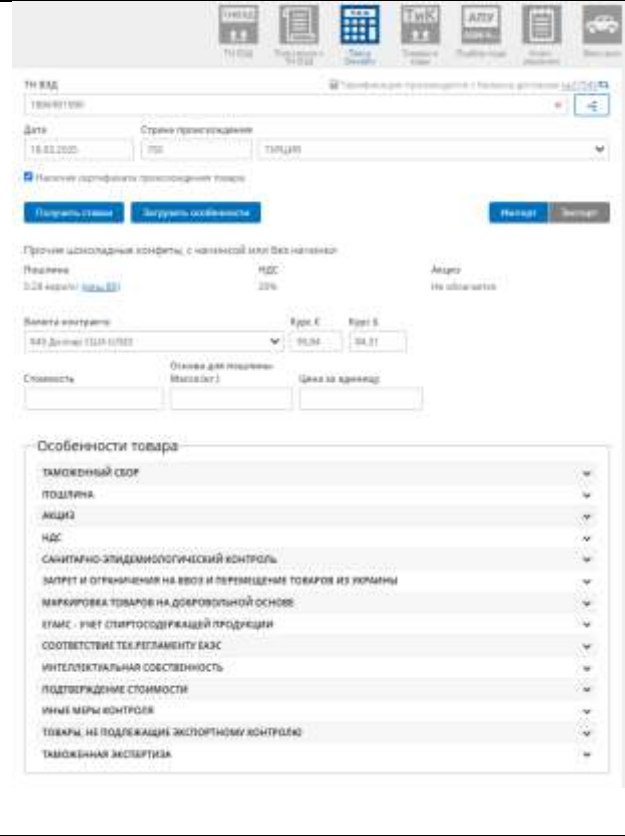
YANDEXMARKET’te ise Fullfilment By Yandeks (FBY), Fulfillment By Seller (FBS), Ekspres ve Delivery By Seller (DBS) olmak üzere dört ayrı teslimat modeli bulunmaktadır. FBY teslimat modeli pazaryerinde satışa konulan ürünün tüketiciye ulaşmasına ilişkin tüm döngünün Yandeks Market pazaryeri tarafından üstlenildiği bir sistemdir. Burada satıcının yükümü ürünü pazaryerini deposuna zamanında teslim etmesidir. FBS sisteminde ise satışa konu ürün satıcı tarafından paketlenerek Yandeks Market pazaryerine ait depo ya da teslim noktasına ulaştırılmaktadır. Ekspres modelinde 1-2 saat içinde gerçekleştirilecek hızlı teslimat siparişleri söz konusu olup satıcının deposundan Yandeks Market pazaryeri kuryesi tarafından ürün teslim alınmakta ve müşteriye iletmektedir. DBS modeli ise doğrudan satıcının ürünü kendisinin paketleyerek müşteriye doğrudan teslimatını yaptığı bir modeldir.

4.10. Tanıtım ve Pazarlama

Tanıtım faaliyetlerinin yerel şartlar göz önünde tutularak Rusça gerçekleştirilmesi, hazırlanacak reklam stratejilerinde özellikle yerel sosyal medya ve arama motorlarının kullanılması önem arz etmektedir. Rusya’da VKontakte, Odnoklassniki ve Telegram sosyal medya uygulamaları yaygın olarak kullanılmakta olup; “influencer” üzerinden tanıtım yapmak tercih edilen bir yöntemdir. Diğer taraftan, Youtube, Instagram ve Facebook Rusya genelinde yasaklanmış durumundadır. Bununla birlikte, pazaryerleri tarafından sunulan ve listeleme sıralamasını da doğrudan etkileyen tanıtım ve reklam paketlerinin de değerlendirmeye alınması gerekmektedir.

4.11. Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Sektöre ilişkin gümrük vergisi ve diğer vergilere ilişkin bilgilere <https://www.alta.ru/taksa-online/> internet adresi üzerinden üye olarak erişmek mümkündür. Aşağıda yer alan Resim 1 ve Resim 2’de yukarıda yer alan internet adresinin ekran görüntüsü ve çevirisi yer almakta olup “1806.90.19.00 - çikolata (diğerleri)” GTIP kodu üzerinden ihracatçı firmalarımız için örnek oluşturulmuştur.

Resim 1: https://www.alta.ru/taksa-online/ internet sitesi örnek ekran görüntüsü	Resim 2: https://www.alta.ru/taksa-online/ internet sitesi örnek ekran görüntüsü (Çeviri)
	

4.12. Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Ticarette Teknik Engeller, gümrük tarifeleri haricinde kalan ve uluslararası ticareti doğrudan etkileyen tarife-dışı engeller içinde yer almaktadır. Ticarette Teknik Engeller, teknik düzenlemeler, standartlar ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri gibi teknik önlemlerin ticareti gereğinden fazla kısıtlamasıyla oluşmaktadır. Bu önlemler, (i) piyasadaki ürünlerin kalitesinin temin edilmesi, (ii) insan, hayvan veya bitki sağlığının korunması, (iii) çevrenin korunması, (iv) yanıltıcı uygulamaların önlenmesi, (v) ulusal güvenliğin korunması gibi meşru hedefleri sağlamak üzere hükümetler tarafından kullanılan araçlardır.

Ancak, söz konusu önlemler, yerli üretimin ve sanayinin korunmasını amaçlaması, meşru sayılmayan hedeflere yönelmesi veya meşru amaçları olsa dahi ticareti gereğinden fazla kısıtlaması durumunda ticarette gereksiz engellerin oluşmasına sebep olmakta ve bunlar “ticarette teknik engel” olarak değerlendirilmektedir.

Ülkelerce gerçekleştirilen teknik düzenlemelerin ihracatımıza olumsuz etkilerinin azaltılmasında mevzuatın güncel olarak ihracatçılarımıza duyurulması büyük önem arz etmektedir. Ticarette Teknik Engeller (TTE) Anlaşması kapsamında Bilgi ve Bildirim Merkezi görevini üstlenen Bakanlığımız,

oluşturulan Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi (www.teknikengel.gov.tr) vasıtasıyla, Dünya Ticaret Örgütü Sekretaryasına bildirim yapılan teknik düzenlemeleri ihracatçılarımıza ivedilikle duyurmakta, ihracatçılarımızdan alınan yorumlar ilgili ülke makamlarına iletilmektedir. Bu kapsamda; Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform görevini üstlenmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Rusya'nın birçok gıda ürününde ithalata bağımlı olması, dış tedarikçilere önemli avantajlar sağlamaktadır. Türkiye'den Rusya'ya yapılacak paketli gıda ihracatında en büyük fırsatlardan biri, Rusya'da Türk ürünlerine olan yüksek taleptir. Özellikle çikolata ve bisküvi gibi atıştırmalık ürünler, zeytinyağı, zeytin, bakliyat ve benzeri ürünlerde Türk markalarının rekabetçi olduğu değerlendirilmektedir. Türkiye'nin bu alandaki kaliteli üretiminde ihracatçılarımızın rekabetçi fiyat avantajı ile piyasaya girmeleri durumunda Rus tüketicisinin beklentilerini karşılayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, helal sertifikalı ürünlerin de Rusya'daki Müslüman nüfus tarafından tercih edilmesi, Türk üreticileri için önemli bir pazar oluşturmaktadır. Rusya'daki Helal Sektörüne ilişkin ayrıntılı bilgiye Kazan Ticaret Ataşeliğimiz tarafından hazırlanan "Rusya Federasyonu Helal Ürünler Sektör Raporundan (<https://ticaret.gov.tr/data/5bcc5d4813b876034cfece26/Helal.pdf>)" elde etmek mümkündür.

Diğer taraftan, Rusya pazarına olan coğrafi yakınlığımız olmasına rağmen son dönemde lojistik maliyetlerin jeopolitik faktörlerden dolayı yükselmesine neden olmuştur. Ancak Rusya'nın dünyadan ithal ettiği birçok gıda ürününü Türk firmalarımızın dünyaya ve Rusya'ya ihraç ettiği ve kısa vadede ziyade orta vadeli bir perspektif oluşturulması durumunda Türk ihracatçılarımızın Rusya pazarına sürdürülebilir bir şekilde ihracat gerçekleştirebileceği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'nin geniş ürün çeşitliliği, rekabetçi fiyat yapısı ve kaliteli ürün imajı, yukarıda da ifade edilen online satış kanallarında da önemli avantajlar sağlayacaktır.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Zorluklar ve Öneriler

Türkiye'nin Rusya'ya yönelik paketli gıda ihracatında ihracatçıların karşılabileceği başlıca zorlukları gümrük mevzuatı, bürokratik süreçler, ödeme sistemleri ve dil bariyeri olarak sıralamak mümkündür. Rusya'nın sık sık değişen ithalat kuralları, detaylı sertifikasyon ve etiketleme zorunlulukları ihracat sürecini karmaşıktırmakta; gümrük geçişlerinde gecikmelere ve ek maliyetlere yol açabilmektedir. Öte yandan, yaptırımlar nedeniyle uluslararası bankacılık işlemlerinde yaşanan kısıtlamalar, ödeme ve tahsilat süreçlerini zorlaştırmakta, ihracatçıları alternatif finansal çözümler aramaya yöneltmektedir.

Bu çerçevede, özellikle Rusya'ya ithalatta ihracatçılarımızın ihracat öncesinde para transferi konusunda Rusya'da mukim Türk Bankaları ve ithalatçılar ile iletişime geçmeleri ve para transferinin nasıl gerçekleşeceği konusunda bilgi almaları önem arz etmektedir.

Rusya'ya ihracatta gümrük mevzuatı, bürokratik süreçler vb. süreçlerinin takip edilmesi için Gümrük Müşavirlerinden destek alınmasının faydalı olacağı değerlendirilmekte olup Bakanlığımız tarafından hazırlanan Türkiye'deki Gümrük Müşavirleri iletişim bilgilerine <https://ggm.ticaret.gov.tr/uygulamalar/gumruk-musavirleri-iletisim-bilgileri> adresinden erişmek mümkündür.

Dil bariyerine ilişkin olarak ise, Rus pazarına girmeyi hedefleyen ihracatçılarımızın Rus pazarına özel Rusça katalog yapmaları ve Rusça bilen personel istihdam etmelerinin oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu zorluklara karşı ihracatçıların, Rusya'daki güncel mevzuat ve uygulamalar hakkında bilgi sahibi olmaları büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, ihracat öncesi Moskova'daki Ticaret Müşavirliğimiz ve Kazan, Petersburg ve Krasnodar Ticaret Ataşelikleri ile iletişime geçmeleri tavsiye edilmektedir. Böylece ihracatçılarımızın hem güncel düzenlemeler hem de pazar dinamikleri hakkında yerinden bilgi almaları, sürecin daha öngörülebilir ve sağlıklı olması mümkün olacaktır.

7. Genel Değerlendirme

Rusya Federasyonu 2024 yılında tüm dünyadan 37,7 milyar dolar (2023 yılına göre %7 artış) Tarım ve Gıda Ürünleri (1-24. Fasıllar) ithalatı gerçekleştirmiştir. Ülkemiz ise 2024 yılında toplam 32,5 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiş olup Rusya'ya toplam ihracatımız ise aynı dönemde 1,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Raporda Rusya'nın dünyadan ithalatında toplam 7,5 milyar dolara konu 13 ürün grubu/fasıl analiz edilmiş olup söz konusu ürün gruplarına ilişkin detaylı analiz yapılarak Türkiye'nin Rusya'ya ihracat potansiyeli olan ürünler analiz edilerek anılan ürünler için ihracatçılarımıza yol haritası çizilmesi hedeflenmiştir. Söz konusu ürün seçimi için Rusya'daki bazı perakende market zincirleri yöneticileri yerinde görüşülmüş, pazar araştırması yapılmış ve bilgi alışverişi yapılarak nihai ürün listesi oluşturulmuştur. Söz konusu analizde paketli ürün gruplarına odaklanılmıştır.

Rusya'nın birçok temel gıda ürününde dışa bağımlılığı, Türk ihracatçılarına önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle bisküvi, çikolata gibi atıştırmalık ürünler, konserve ürünleri, çay, kahve, içecekler, zeytinyağı ve bakliyat gibi birçok alanda Türk markalarının kalite avantajıyla Rusya pazarında rekabet gücünün yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Helal sertifikalı ürünlere yönelik artan talep de Türk firmaları için cazip bir pazar oluşturmakta; bu doğrultuda helal ürünler sektörü göz önüne alınması gereken önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye'nin Rusya ile olan coğrafi yakınlığı, ulaşımında avantaj sağlasa da son dönemde jeopolitik gelişmelere bağlı olarak artan lojistik maliyetler dikkate alınmalıdır. Ancak, orta vadeli bir planlama ile Rusya pazarına istikrarlı ve sürdürülebilir bir ihracat mümkündür. Ek olarak Türk ürünlerinin çeşitliliği ve Rusya'da e-ticaret platformlarının güçlü varlığı, firmalara dijital pazarlarda rekabet üstünlüğü sağlamaktadır.

Öte yandan, Rusya'ya ihracatta karşılaşılan başlıca engeller arasında karmaşık gümrük mevzuatı, değişken ithalat kuralları, sertifikasyon ve etiketleme zorunlulukları yer almaktadır. Ayrıca, uluslararası finansal yaptırımlar nedeniyle ödeme işlemleri zaman zaman zorlaşmakta; bu nedenle para transferi süreçlerinde dikkatli hareket edilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, ihracat sürecinde gümrük müşavirlerinden teknik destek alınması, ödeme sistemleriyle ilgili Rusya'daki bankalarla önceden iletişim kurulması ve dil bariyerini aşmak için Rusça bilen personel istihdamı gibi önlemler önerilmektedir.

8. Yararlı Adresler ve Kaynakça

<https://org.tpprf.ru/chambers/>

<https://www.testfirm.ru>

https://www.testfirm.ru/rating/46_36/

https://www.testfirm.ru/rating/46_37/

https://www.testfirm.ru/rating/46_34_1/

<https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>

<https://ticaret.gov.tr/data/63341ce713b8769ec0647ebe/Pazara%20Giri%C5%9F%20Belgesi%20Destek%C4%9Fine%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Genelge.pdf>

<https://expomap.ru/>

<https://ticaret.gov.tr/ihracat/duarlar/2024-ve-2025-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-duarlar>

<https://ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri/5973-sayili-ihracat-destekleri-hakkinda-karar-iliskin-genelgeler/yurt-disi-ve-yurt-ici-duar-destekleri>

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/rusya-federasyonu/faydali-linkler/ulke-kamu-kurum-ve-meslek-kuruluslari>

<https://www.ozon.ru/highlight/tovary-iz-turtsii-935137/?opened=brand>

<https://yandex.ru/company/news/20-02-2025>

<https://ticaret.gov.tr/data/5bcc5d4813b876034cfce26/E-Pazar%20Yerleri%20Kilavuzu.pdf>

<http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102435144&backlink=1&nd=102074279>

https://www.alta.ru/ts_news/113167/#:~:text=2024%20%7C%20Альта-Софт-Едина%20ставка%20ввозной%20пошлины%20для%20интернет-торговли%20в%20ЕАЭС%20может,18%20сентября%202024%20г.

<https://docs.ozon.ru/global/tr/fulfillment/rfbs/logistic-settings/selling-from-turkey/?country=TR>